

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ АВТОТОВАРІВ УКРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено особливості формування та розвитку ринку автотоварів України в умовах трансформації, воєнних викликів і макроекономічної нестабільності. Проаналізовано структуру ринку автотоварів, вплив імпорту нових і вживаних автомобілів, роль вторинного ринку транспортних засобів, а також зміни в каналах збуту автозапчастин. Визначено ключові тенденції розвитку ринку автотоварів та окреслено напрями адаптації підприємств до змін споживчого попиту й конкурентного середовища.

Ключові слова: ринок автотоварів; автозапчастини; автомобільний ринок; вторинний ринок; імпорт автомобілів; логістика; канали збуту; станції технічного обслуговування; конкуренція.

MODERN STATE AND FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE AUTOMOTIVE AFTERMARKET IN UKRAINE

Abstract

The article examines the specific features of the formation and development of the Ukrainian automotive aftermarket under conditions of structural transformation, wartime challenges, and macroeconomic instability. The structure of the automotive aftermarket is analyzed, including the impact of imports of new and used vehicles, the role of the secondary vehicle market, as well as changes in automotive parts distribution channels. Key development trends of the automotive aftermarket are identified, and directions for enterprises' adaptation to changes in consumer demand and the competitive environment are outlined.

Keywords: automotive aftermarket; auto parts; automotive market; secondary market; vehicle imports; logistics; distribution channels; service stations; competition.

Вступ

В умовах трансформації економіки України, ускладнення логістичних ланцюгів та зростання ролі автомобільного транспорту ринок автотоварів набуває особливого значення як ключовий елемент післяпродажного обслуговування транспортних засобів. Динаміка імпорту автомобілів, активізація вторинного ринку, зміни у платоспроможному попиті населення та вплив воєнних і макроекономічних чинників суттєво трансформують структуру і масштаби попиту на автотовари. За цих умов дослідження особливостей формування, структури та тенденцій розвитку ринку автотоварів України є актуальним з позиції оцінювання його адаптивності, стійкості та перспектив функціонування в сучасному економічному середовищі.

Результати дослідження

Ринок автотоварів України є важливою складовою автомобільного ринку та відіграє суттєву роль у функціонуванні транспортної інфраструктури, споживчого сектору й суміжних галузей економіки. Він охоплює широкий асортимент продукції - від запчастин і комплектуючих до аксесуарів, технічних рідин та обладнання для обслуговування автомобілів. Частка автотоварів у загальній структурі автомобільного ринку формує значний сегмент післяпродажного обслуговування, який забезпечує безперервну експлуатацію понад 9 млн зареєстрованих транспортних засобів в Україні. Формування структури ринку відбувається під впливом внутрішнього попиту, динаміки імпорту автомобілів, розвитку вторинного ринку та загальних економічних і логістичних умов.

Структура ринку автотоварів безпосередньо залежить від стану автомобільного сектору. Основними сегментами є запасні частини та комплектуючі, мастильні матеріали, аксесуари й товари для ремонту та технічного обслуговування. За експертними оцінками, понад 65 %

обороту ринку автотоварів припадає саме на сегмент автозапчастин, ще близько 20 % - на технічні рідини та мастила, решта — на аксесуари та обладнання. Значна частина попиту формується за рахунок імпортованих автомобілів, частка яких у структурі українського автопарку перевищує 70 %.

Повномасштабна війна істотно вплинула на автомобільний ринок України. У 2022 році імпорт нових автомобілів скоротився більш ніж у 5 разів, особливо в період березень–травень, однак тимчасове скасування митних платежів призвело до різкого зростання імпорту вживаних транспортних засобів. У 2023 році обсяги продажів нових автомобілів зросли в середньому на 62 % порівняно з 2022 роком. Лідером ринку стала марка Toyota (10 738 авто, 54 %), друге місце посів Volkswagen (7 094 авто, зростання більш ніж у 2 рази), третє - Renault із приростом 42,1 % [1].

У 2024 році повернення митного збору та девальвація гривні (більш ніж на 10 % у річному вимірі) спричинили скорочення платоспроможного попиту. Це призвело до зниження обсягів реалізації автомобілів та виходу з ринку частини малих компаній, що посилює концентрацію ринку. Відповідні тенденції безпосередньо вплинули на структуру попиту на автотовари, зокрема на зростання частки дешевших і вживаних комплектуючих.

За даними 2025 року, в Україну було імпортовано понад 258 тис. легкових автомобілів, що на 20 % більше, ніж у попередньому році, причому понад 80 % з них - уживані. Це сформувало стабільно високий попит на автозапчастини, витратні матеріали та товари вторинного використання. Лише за перший квартал 2025 року сервісні центри МВС зареєстрували майже 213 тис. угод купівлі-продажу вживаних легкових автомобілів. Середній вік імпортованих авто становить 8–9 років, що зумовлює регулярну потребу в ремонті та технічному обслуговуванні [2].

Ринок автотоварів характеризується нерівномірною географічною структурою. Станом на 2025 рік в Україні функціонує понад 334 спеціалізовані авторинки та торговельні майданчики, з яких 48 розташовані у м. Києві (близько 14 %), а 33 - у Харківській області (майже 10 %). Така концентрація пояснюється високим рівнем автомобілізації населення та економічною активністю регіонів [3].

Важливим елементом ринкової структури є співвідношення сегментів нових і вживаних автотоварів. Через активний імпорт уживаних автомобілів частка ринку б/в запчастин за окремими товарними групами сягає 30-40 %, що формує ціново доступний, але висококонкурентний сегмент. Водночас у 2025 році було зареєстровано понад 79,5 тис. нових легкових автомобілів, з яких близько 98 % - імпортовані, що стимулює попит на оригінальні комплектуючі, аксесуари та гарантійні набори обслуговування [3].

Ринок автозапчастин є складовою ринку товарів і послуг та відображає структуру автомобільного парку України. Основними каналами реалізації є спеціалізовані магазини, інтернет-торгівля та станції технічного обслуговування. Частка авторинків за останні роки скоротилася з 50-60 % до менш ніж 20 %, що зумовлено зростанням орендних витрат і низькою рентабельністю дрібного роздробу [4].

Найбільш стабільним залишається сегмент оригінальних запасних частин (OES), що реалізуються через офіційні дилерські мережі та авторизовані СТО, які обслуговують переважно гарантійні автомобілі. Подальше скорочення ролі дрібних продавців і зростання значення сервісних та оптових каналів збуту свідчать про посилення концентрації та структурну трансформацію ринку автотоварів України [5].

Висновки

Ринок автотоварів України формується під впливом трансформацій автомобільного ринку, макроекономічної нестабільності та зростання ролі вторинного сегмента транспортних засобів. Активний імпорт уживаних автомобілів, високий середній вік автопарку та географічна концентрація попиту зумовлюють стійкий попит на автозапчастини, витратні матеріали й товари для технічного обслуговування. Водночас скорочення частки традиційних каналів збуту та посилення ролі

авторизованих СТО й оптово-сервісних мереж свідчать про структурну перебудову ринку та зростання рівня його концентрації. За таких умов ефективний розвиток підприємств на ринку автотоварів потребує гнучкої асортиментної політики, адаптації логістичних процесів і орієнтації на зміну споживчих пріоритетів, що є ключовим чинником забезпечення їх конкурентоспроможності в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Пойда-Носик Н., Бачо Р. Аналіз тенденцій розвитку автомобільної промисловості в Україні. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. №2. С. 13–23.
2. Андронік О.Л., Криворучко Д.М. Управління в умовах швидких інновацій та зовнішніх факторів в автомобільній галузі. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2022. №4 (83). С. 119–126.
3. Аналіз авторинку країни Європи та України у 2023 році. URL: <https://inventure.com.ua/uk/analytics/investments/avtorinok-ukrayini-u-2023-roci:-prodazh-avto-taprogozi-na-2024-rik>
4. Любченко С., Травянка О. Аналіз українського автомобільного ринку в умовах військового стану. *Scientific journal «Modeling the development of the economic systems»*. 2024. URL: <https://mdes.khmnu.edu.ua/index.php/mdes/article/download/377/361/795>
5. Лазарев А. Автомобілебудування в Україні: поточний стан, виклики та сценарії розвитку. *Scientific journal «Development service industry management»*. 2023. № 3. С. 12-22. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-3\(2\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-3(2))
6. Ukrainians imported 21% more cars in 2024 : дані про імпорт автомобілів у 2024 р. Opendatabot: веб-сайт. URL: <https://opendatabot.ua/en/analytics/autoimport-2024-5>

Семенчук Карина Володимирівна – студентка групи П-22б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Науковий керівник: **Безсмертна Оксана Владиславівна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: bezsmertna@vntu.edu.ua

Semenchuk Karin V. - Department of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Oksana V. Bezsmertna** - PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: bezsmertna@vntu.edu.ua